Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De legibus - Cod. Ettenheim-Münster 220

Münzer, Franz

[S.l.], 1715

Sectio 5ta

urn:nbn:de:bsz:31-122324

Visual Library

interest etiam qd cum in ea regula Comij effituat, ipsa promulgatione solemne de communi etiam hoc promulgato solemnij et Comij sit de essentia legis, et hoc de promulgatione dicta sufficiant.

Lectio 5ta.

De Legis Conditionibus.

Cum Legis nam faculij illegi in pce ~~aut~~ autumant qui si singulis earum ~~qd~~ qditibus ~~retinigang~~ quando quid alio essent, qd alio audiles. De iis pro complemento i. quest. ultima hac ~~ultime~~ agere decreuimus.

Prima autem legis et essentij qditio est qd sit regula Comij bonumq respicit 39.
Comi de hac qditione sic ait Amicus hic disp. i. sect. 2. DD. et iura quorum de ratione legis est ut Comij sit, omnesq ipsos in comitatu ipsuta existentes prehendat, ita le. i. ff. de legibus ex Comi procedunt et lege mia eod titulo iura in singulis ipsorum ~~[illegible]~~ generaliter et institutis hanc doctrina ultra ductis Amicus affirmat ~~[illegible]~~ vniuersalij inductio, non lex aeterna ad omnes creaturas legis capaces se extendit, lex naturalis quae aeterna legis participatio quedam est, omnes ligat, lex positiua diuina tum veteris tum noua pro communitate ipsorum earumq exigentiis ad omnes lata est, proinde eod erit ratio de quaui alia lege.
Ratio etiam id ipsum euincit, lex enim est qualij autq ~~[illegible]~~ gubernatrij, cuius potestas siue a Deo siue a populo immediate collata ipsi gubernatrij ad ~~[illegible]~~ bonum Comi, hac quippe tendit omnis ipsuta hominum praxis quae in ipsuta ciuium concordia et naturali felicitate consistit: proinde etiam lex quae tanqm regula et norma dirigitur humanas actiones in ordine ad bonum Comi tuendum Comij et obet et obligat singulis diuersas et ipsorum diuersitatem ipsorum: atq hoc etiam euidenter ex discrimine legis ac praecepti quae in eo consistit, qd lex sit respectu omnium in comi pro capitum regimen sed respectu personarum privatarum.

Politica

40. Ita quidem quo in simili effectu ex jure Regis ergo ipsa quidem privata potestas non sufficiat ad leges condendas, sed publica requiratur potestas; hoc autem huiusmodi ex S. P. petita est quia lex per se non est regula communis respiciens bonum commune ut prius ostensum est, regulare autem aliquid vere regula communis respiciente bonum commune non est nisi ad eum cui congruit directio totius communitatis adeoque publica eius potestas, ut per se videtur pala, quasi interesset de ratione legis, ita potestate publica ferari, quod ostitur ex eo quia lex requiritur vim coactivam quae per solam publicam potestatem fundatur. Licendum etiam est, quod cum lex effectus sit regula communis a superiore habitis proposita, non sufficiat ad condendas leges quidvis delegatio gubernativae potestatis aut iurisdictionis, sed requiritur talis, qua vel veniat iurisdictio in alterum delegatum, vel saltem expressa delegatio huiusmodi potestatis, unde cum respublica atque Princeps in principe adoptat principem huiusmodi adoptatus consensu universorum habere iurisdictionem, adeoque etiam Princeps habere facultatem condendi leges, quia in principe, nisi aliud expressum, non facultas in principe iure one inferiori aut totius ~~[illegible]~~ [illegible] existimatur, extra si principes alicui inferiori gubernatione et iurisdictione tribuat, non ex hoc ipso facultas condendi leges tradita ~~est~~ existimatur, cum enim potestas inferiori semper ex hoc ipso quia inferior est restricta iudicetur, ista restrictio maxime ad facultatem condendi leges facta existimatur, cum condere leges per se non pertineat ad potestatem supremi legislatoris, adeoque nisi expressa concessio, aut gravaria quaestio bonum obtineat, haec potestas non facta credenda est.

41. Est autem potestas privata quae etiam dominativa et oeconomica dicitur quae habetur ad filium vel ad uxorem servos ad domum senior ad familiam et huiusmodi, publica vero quae et iurisdictionis appellatur et quae a Deo ordinata potestas autem publica introducta cum negotio iurisdicendi et de quibusdam legum condendarum huiusmodi

publica potestas bipartita fuit. in suprema et dependente, suprema quae est independens
et vel est simpliciter absoluta et in omni ordine causarum talis, huiusmodi potestas est in
solo Deo, vel non est absoluta simpliciter talis et tamen simpliciter talis in eo ordine
causarum, qualis competit Summo Pontifici respectu omnium fidelissimae Christiana sub-
iectorum, sicut Imperatori et Regibus respectu suorum regnorum nec non reipublicae et
Principibus qui et quamvis sint ordinaria plenaria potestate et a alio superiore creata
in ea non dependent. Dependens extra quod est subordinata appellatur ea est quae sub
alio superiore participata est, ut ad sui vigorem et actum superiorem requirat eius sub-
ordinatam suam.

Tertia quaestio est an sit perpetua, adeoque tandem cessaturum esse non
revocata, et colligit minime hoc quaestio ex glossa in capit. a nobis de sententia excommuni-
catis, ita ex capit. vel. de officio legati ubi sic dicit, nemini dubium esse volumus quin le-
gatorum sedis apostolicae statuta edita in provincia sibi commissa durent tamquam perpetua,
licet eadem postmodum ipse egressi. Idem docet S. Th. in q. 104. a. 3. ad 2. his verbis dicitur
quod praecepta iudicialia ab hebraeis instituta non sunt perpetua obligatione manente illo statu
reipublicae. huius quoque quaestionis varia afferuntur rationes veluti primo quia cum lex
nova debeat imitari legem divinam et naturalem quam fieri potest, lex autem naturalis et lex
divina positiva sunt perpetua, lex enim naturalis est semper immobilis, lex divina positiva vero
duravit, quoad ritus, usque ad adventum Christi tunc derogatum, lex autem nova Evangelica
durabit usque in finem mundi, quemadmodum lex nova quam fieri potest sit perpetua oportet.
secundo quia constat ex lege et ratione aeternum stabili et perpetua, praecepta autem quae hoc
stabilitas et perpetuitas constatum servare, sunt leges, quemadmodum ut ipsa quoque lege
stabilis sit et perpetua. Ratio 2ae Decimus ex Divina Scriptura auctoritatis ad legem et
praecepta ferendum requisitum quam non omnis qui praecepta ferre potest, lege condere
potest nam quivis religioni superior praecepta ferre potest, legem autem condere non
potest etiamsi sit totius religionis superior et dicit Aquinas quia hoc potestas manet quod
religioni cuiusdam tantum et legem condere: hoc autem auctoritatis Divinae proprium est unus

Ferri

ex eo quia leges obligant ac pœnam, unde etiam ~~[illegible]~~ obligant religiosos moraliter pœnam
gerere in regulantes superiores religionis, regulas Dni religiosi, unde ex quibus gratis fundata
Dondi præcepta, in gratis fundata, quia Dni leges quæ religiosi soli congruit longum dicuntur
moraliter pœnam: igitur a lege requirit gratuitam, in requirit ea ad præceptum.

43. Deducunt ex dictis varia cum Amico, primo quia, qd incurrit pœna sive spiritualis sive
corporalis etiam defuncto vel obsequio remoto legislatore, qd pœna illa lege barnatur
Lex ergo qd tm præcepto aliquo statuta est, et quia etiam si præceptum impositum sit fuerit
Contardi. Amico concordat Corduba Longet et alii. 2do. qd præceptum non
ligat nisi eas personas, quas expresse imponit, etiam si in eo sit cadat ea per quam
imponit alius, extra lex obligatione, nihil eam ea obligatio exigit, nisi
expresse quidem a lege exemerit. 3tio. qd si esset lex obligans maiore parte
Contardi, religiosa pars similiter deobligatur ex quia legis est obligare omnes et
non tm singulos, dum go maior pars deobligatur, quia fuerunt non omnes obligantur,
idem ergo religiosa pars lege tenetur, aliud est de præceptis quo quia singulos re-
spiciunt etiamnum tenent, qd maior pars ab obligatione exempta est. 4tto qd
Civis non tenetur servare legem si in alia civitate degat ubi lex illa vigorem
non habet, tenetur tm servare præceptum etiam in alia degens civitate. Ratio est qd
lex imponit Contardi ad locum in quo sentis, extra præceptum imponit personis sine
ordine ad locum, obligatio autem personalis Contardi personalis sine locum degens
quis in alio loco præcepto pœnam tenetur, non pœnam tenetur lege posito qd in illo
loco ubi degit lex patria non vigeat. 5tto. qd nulla præceptum per se lege
Duret diutius quam durat potestas præcipientis, unde si generalis alicuius religiosi
generale ferat præceptum de eliminando v.g. in adventu, vi huius generalis pre-
cepti omnes obligati non solum professi subditi in religione, sed etiam superiores
ordinis generalis ille vivunt aut in officio fuerit, cessante autem potestate
eius, sive per mortem sive per amotionem, cessat etiam obligatio præcepti, nisi illud

a summo pontifice de novo fuerit confirmata. plura super hij ordeni jurisdictionem huic disp. j. sect. 7.

Quarta conditio est ut sit iusta et honesta, lex enim est regula honestatis et iustitiae: potest autem lex esse iniusta et inhonesta sive vel ratione ordinis quo praecipit ad malum, vel ratione legislatoris, qui vel potestate condendi leges non utitur et in hoc casu lex tamen obligat, quoad usque effectus de defectu condendi legis, vel utitur quidem hac potestate, sed aliquid bono communi gravius praecipit, et similiter obligat usque dum gravamen legis ad bonum commune cessat. 44.

5ta conditio est ut sit servatu possibilis, ad impossibile enim nemo tenetur, id quod illa conditio est intelligendum de impossibilitate physica, sed etiam moralis; leges enim debent esse proportionatae viribus subditorum, neque poenitet dari in defectum, sed dispensatur in observatione. insuper est alia quarta conditio, nempe ut sit scripta, clara et non ambigua, sit cognita patiatur a subditis. ad hoc conditionem ut quae in legibus vel effectus vel auctoritas requiruntur ex gratia legis et bonitas traditae definitionis abunde patet. quae sit.

Questio Secunda

De Lege naturali et positiva tum divina tum humana.

Ingrediamur inprimis questionem de legibus in communi, et dicimus quomodo generaliter lex dividatur in divina et humanam eaque sive positiva sive naturalis, inde est igitur ut alterum hac questione de singulis in specie tractemus, quemadmodum fieri potest tota questione in duos articulos distinguimus, quorum unus tum de lege naturali tum de lege divina positiva, alter vero tum de lege humana positiva nostram satis diluciide explicabit. sit igitur.